

Aan de minister van Financiën
Minister van Financiën
Vice minister-president
Korte Voorhout 7
2511 CW DEN HAAG

Betreft: Consultatie Wet werkelijk rendement Box 3

Amsterdam, 20 oktober 2023

Hare excellentie, geachte minister, geachte mevrouw Kaag,

Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om deel te nemen aan de consultatie voor de belastingplannen met Box 3.

IEX in Actie is onderdeel van IEX Group. IEX in Actie zet zich in voor de belangen van Nederlandse beleggers en van beleggers die actief zijn op de beurs van Euronext Amsterdam. Ruim 1,5 miljoen Nederlandse beleggers maken gebruik van IEX als informatiebron. Het aantal betalende leden bedraagt ongeveer 13.000.

IEX in Actie zet zich in voor de belangen van beleggers in individuele gevallen (afgelopen jaren Rabobank certificaten, bieding op Boskalis) en generieke belangenbehartiging. De kosten daarvan worden door de organisatie en de betalende leden gedekt.

In algemene zin kan worden opgemerkt dat de discussie met betrekking tot Box-3 vooral vanuit belastingopbrengsten wordt benaderd, het gaat in hoofdzaak over beleggers, maar beleggers worden daarbij zelden betrokken. In die zin waarderen wij de consultatie.

Er zijn drie aspecten die in algemene zin spelen. Het eerste aspect is inflatie. Inflatie is geldontwaarding, het minder waard worden van geld. Een nominale stijging van een vermogenstitel leidt – na correctie voor inflatie – tot de reële waardevermindering. Het abstraheren van inflatie is principieel onjuist. Indien de overheid waardegroei wil belasten, zou dat de reële waardegroei moeten betreffen. Niets anders.

Het tweede aspect is complexiteit. Het is buitengewoon onverstandig om een ingewikkeld en bewerkelijk systeem in te voeren. Niemand wil een nieuwe ontsparing van de belastingdienst.

Ten derde geldt dat het voorgestelde systeem leidt tot het minder aantrekkelijk maken van beleggen in box 3 en daarmee het verstrekken van risicokapitaal door particuliere beleggers.

Beleggen en daarmee een vergoeding krijgen voor het gelopen risico wordt in dit systeem zwaarder belast en daarmee zal het op termijn een rem zijn op de economische ontwikkeling van het Nederlandse economie.

Tenslotte. Wij hebben een aantal vragen voorgelegd aan de IEX community. Wij zullen de resultaten daarvan separaat aan u communiceren.

Uiteraard zijn wij graag bereid tot toelichting.

Met vriendelijke groet,

IEX in Actie

Vraag 1 van 7

Algemeen

Wat vindt u van het voorstel in algemene zin?

Hieronder zijn vragen over enkele specifieke onderdelen van het voorstel opgenomen. U kunt hierop reageren als u hierover uw mening wilt geven.

Op de website www.iex.nl heeft IEX in Actie op woensdag 18 oktober jl. een artikel geplaatst met de belangrijkste bezwaren tegen de voorgestelde Box-3 belasting. Wij hebben dit artikel toegevoegd.

Samengevat zijn deze bezwaren:

1. Geen rekening gehouden met inflatie
2. Belasting betalen dwingt tot verkoop
3. Beleggen in aandelen wordt aantrekkelijker, minder risicodragend kapitaal voor Nederlandse bedrijven
4. Nederland loopt internationaal uit de pas
5. Negatieve bij-effecten van het voorgestelde systeem
6. Praktische problemen voor Belastingdienst en belastingbetaler
7. Onzekerheid over de belastingopbrengst

Vraag 2 van 7

Beleidsmatige afwegingen

a. Hoe staat u tegenover het voorgestelde systeem, dat een hybride karakter heeft en elementen van vermogensaanwas-, vermogenswinst-, en forfaitaire belasting omvat?

- Het systeem biedt veel onzekerheid voor belastingbetaler en voor de overheid. Het is erg bewerkelijk en ingewikkeld. Maatschappelijk is het wenselijk dat belegd wordt in aandelen en zo vermogen wordt verschaft aan bedrijven. Dat stimuleert werkgelegenheid en investeringen in de toekomst van ons land. Groeiende bedrijven zorgen bovendien voor stijgende opbrengsten uit BTW, loonbelasting en vennootschapsbelasting. Dat basisgegeven mist in de plannen.

b. Hoe verhoudt dit zich tot alternatieven zoals een volledige vermogenswinst- of vermogensaanwasbelasting, of een vermogensbelasting?

- Het systeem van een forfaitair rendement en een heffing daarop is stabiel, eenvoudig en duidelijk. Het biedt de belastingbetaler de mogelijkheid investeringskeuzes te maken zonder dat belastingeffecten op die keuze invloed

hebben. Het beeld dat geschetst wordt – beleggers die investeren in risicodragende beleggingen (zoals aandelen) behalen meer rendement – is lang niet altijd waar. Het is van maatschappelijk belang om risicodragend investeren te stimuleren en niet te ontmoedigen.

c. Wat vindt u van de keuze voor een vermogensaanwasbelasting als primaire regeling?

Conceptueel is dat een begrijpelijk systeem. Het is evenwel niet logisch om nominale vermogensaanwas te nemen. Wie een aandelenportefeuille heeft die 8 procent in waarde (uitgedrukt in euro's) stijgt, terwijl de inflatie 10 procent bedraagt, lijdt in reële termen 2 procent vermogensverlies. In koopkrachttermen wordt deze belegger armer. Het is dan niet redelijk om over die 8 procent (nominale) koerswinst belasting te heffen.

De oude systematiek – gebaseerd op een fictief rendement vermenigvuldigd met een belastingpercentage (de basis was $4\% \times 30\%$) is de facto een vermogensbelasting. Bij een rente van 0 of negatief was dat systeem niet langer redelijk of verdedigbaar. Indien 4% onhaalbaar is zou het lagere (wel haalbare) percentage moeten gelden.

d. Welke overwegingen heeft u met betrekking tot de uitzondering voor de eerste woning in box 3 voor eigen gebruik, en welke voordelen en nadelen ziet u hierin?

De stijging van de prijs van woningen in euro's is grotendeels het gevolg van inflatie en voor een kleiner deel het gevolg van structurele schaarste. Wanneer de waarde van een huis (120 m², 300m² tuin, 3 kamers, 2 wc's, 1 badkamer) in 20 jaar tijd stijgt van 200.000 naar 400.000 euro. Is de eigenaar van deze woning dan 200.000 euro rijker geworden, of is hij eigenaar van exact hetzelfde huis. Een groot deel van die stijging is dus toe te schrijven aan inflatie en daarmee impliciet van de waardedaling van de euro.

e. Het forfait voor de eerste woning in box 3 omvat het gehele rendement inclusief kosten, waaronder financieringskosten. Wat vindt u hiervan?

Over de inflatie is hierboven geschreven.

Het is logisch om kosten dan ook hiervan af te trekken.

f. Hoe staat u tegenover de uitzondering voor aandelen van familiebedrijven en startups?

Die uitzondering is begrijpelijk.

Er kunnen wel discussies ontstaan over de definities.

Indien de overheid het Nederlandse bedrijfsleven en investeringen in Nederland wil bevorderen, zou de uitzondering ook aandelen van Nederlandse bedrijven kunnen zijn. Logischer zou zijn om illiquide beleggingen als uitzondering te nemen, zodat beleggers niet gedwongen worden om deze (deels) te verkopen om belasting te voldoen als er een incidentele of tijdelijke waardeinstijging plaatsvindt.

g. Vindt u dat de gekozen forfaits resulteren in een evenredige belastingdruk over de verschillende vermogenscategorieën? Zo ja, waarom, en zo nee, waarom niet?

Dat systeem betekent op lange termijn een hogere belasting voor risicodragend vermogen. Als gevolg daarvan zorgt de nieuwe systematiek voor een negatieve prikkel en een ontmoediging van risicodragend investeren.

A contrario is het beter om investeren in risicodragend vermogen te stimuleren. ASML, Adyen, Cool Blue, Ahold en vele andere succesvolle bedrijven zijn niet ontstaan door geld op een spaarrekening te zetten. Ze zijn ontstaan en gegroeid door de bereidheid om geld risicodragend te investeren.

h. Wat is uw visie op het onderscheid tussen het belasten van eigen gebruik van een onroerende zaak onder het vermogenswinstregime (via een forfait) en het belasten van een verhuurde onroerende zaak (gebaseerd op werkelijke huurinkomsten minus kosten en het activeren van verbeteringen)?

Dat laatste is ongekend ingewikkeld: het activeren van verbeteringen. Maar ook hier geldt: van vermogensaanwas is pas sprake als de waardeinstijging groter is dan inflatie.

Vraag 3 van 7

Gedragseffecten

a. Welke gedragseffecten verwacht u als gevolg van de hybride aard van het stelsel, met name met betrekking tot de uitzondering van vermogensaanwas op vastgoed, aandelen van familiebedrijven en startups? In welke mate verwacht u dat deze effecten zullen optreden?

- Minder investeringen in risicodragend kapitaal. Financierbaarheid van MKB bedrijven wordt nog moeilijker.
- Verkoop van effecten / aandelen om de belastingafdracht te betalen

- Grotere fluctuatie in belastinginkomsten
- Verdere congestie op de woningmarkt. Als ik wil verkopen moet ik de winst afrekenen.
- Verschuiving van grotere vermogens naar Box 2 of buitenland.

b. In welke mate denkt u dat het stelsel mogelijkheden biedt voor belastingarbitrage, zowel binnen het hybride stelsel als in relatie tot box 2? Hoe verschilt dit volgens u van het huidige (overbruggings)stelsel?

Beleggen via Box 2 is voor velen niet toegankelijk. Belastingarbitrage komt aan de orde als belastingbetalers de te heffen belasting niet als redelijk ervaren en daarvoor alternatieven zoeken.

Vraag 4 van 7

Valutaresultaten behaald met banktegoeden

Voorgesteld wordt om alle voordelen die worden behaald met bezittingen en schulden in de heffing te betrekken. Bij banktegoeden in euro's bestaat het voordeel doorgaans alleen uit de ontvangen rente. Bij banktegoeden die worden aangehouden in vreemde valuta zal daarnaast sprake zijn van waardemutaties als gevolg van wisselende valutakoersen. Een valutaresultaat kan positief of negatief zijn. Voor de berekening van de valutaresultaten dienen alle stortingen en onttrekkingen van de bankrekening afzonderlijk te worden omgerekend in euro's tegen de valutakoers ten tijde van de betreffende storting of de onttrekking. Een dergelijke exercitie is complex, met name indien sprake is van veel transacties. Nederlandse financiële instellingen geven aan dat zij - naast de stand op 1 januari, 31 december en het bedrag aan rente - alleen het totaalbedrag van stortingen en onttrekkingen in een bepaald jaar kunnen renseigneren. Vanuit praktisch oogpunt is in het conceptwetsvoorstel voorgesteld om valutaresultaten van banktegoeden die worden aangehouden in vreemde valuta buiten beschouwing te laten en enkel de ontvangen rente te belasten. De in vreemde valuta ontvangen rente kan bijvoorbeeld tegen een gemiddelde jaarkoers of koers per einde jaar worden omgerekend in euro's.

Wij vragen uw input ten aanzien van het dilemma tussen de zuivere benadering waarbij (positieve en negatieve) waardeontwikkelingen van banktegoeden wel in de heffing worden betrokken en de voorgestelde praktische benadering waarbij alleen de ontvangen rente is belast. Als u vindt dat waardeontwikkelingen in de heffing betrokken moeten worden, zou dat volgens u op basis van een vermogensaanwas- of vermogenswinstbelasting moeten?

- Het meenemen van de effecten van valutaschommelingen wordt ongelooflijk moeilijk om bij te houden en te controleren.

Vraag 5 van 7

Aftrekbaarheid van rente van consumptieve schulden

In het huidige box 3-stelsel verlagen schulden de rendementsgrondslag op basis waarvan het forfaitaire inkomen wordt berekend. In box 3 vallen alle schulden van burgers die niet in box 1 (bijvoorbeeld voor de eigenwoning) of in box 2 (financiering van een aanmerkelijk belang) in de heffing worden betrokken. Niet vereist is dat sprake is van een causaal verband tussen de schuld en de bezitting in box 3. Schulden voor consumptiedoeleinden, zoals een auto of een vakantie, verlagen zodoende de rendementsgrondslag ondanks dat de auto doorgaans niet als bezitting is belast in box 3. In het huidige box 3-stelsel leidt een negatieve rendementsgrondslag (schulden zijn groter dan de bezittingen) niet tot een

negatief inkomen. In het nieuwe box 3-stelsel is de rente van schulden aftrekbaar van het inkomen uit bezittingen en schulden. Ook hierbij is niet vereist dat de schulden waarvan de rente aftrekbaar is, moet zijn aangewend voor de aanschaf van een bezitting die in box 3 is belast. De rente van een lening voor bijvoorbeeld een vakantie is zodoende aftrekbaar. Nieuw is dat het inkomen uit box 3 wel negatief kan zijn als de (rente)kosten en negatieve waardemutaties groter zijn dan de inkomsten en positieve waardemutaties van bezittingen in een bepaald jaar.

Dit roept de vraag op of de aftrekbaarheid van rente van consumptieve schulden beperkt moet worden in het nieuwe stelsel. Wat vindt u hiervan?

- In dit systeem is het logisch rente van leningen aftrekbaar te maken.

roerende zaken

a. Om onder het forfait voor de eerste woning sparen en beleggen te vallen, moet sprake zijn van hoofdzakelijk eigen gebruik van de (vakantie)woning. Dit is 70%. Onder het voorstel wordt dit bepaald door weken en dagen te tellen. Een andere mogelijkheid zou zijn om bijvoorbeeld uit te gaan van een maximale huuropbrengst in verhouding tot de WOZ-waarde om zeker te stellen dat de woning vooral voor eigen gebruik is. Wij vernemen graag van u, hoe u denkt dat het zeker stellen dat er sprake is van hoofdzakelijk gebruik bij de eerste woning sparen en beleggen het beste te bepalen is.

- Beide criteria zijn arbitrair. Wie gaat dat controleren?

b. In het voorgestelde ontwerp kan voor wat betreft onroerende zaken één woning (per huishouden) onder het forfait eerste woning sparen en beleggen vallen. Wanneer deze niet meer voldoet aan het criterium 'hoofdzakelijk voor eigen gebruik', maar bijvoorbeeld het gehele jaar wordt verhuurd, wordt de woning verplaatst naar een vermogenswinstregime voor onroerende zaken. Om arbitrage te voorkomen en het voor de belastingplichtige en Belastingdienst eenvoudig te houden, wordt voorgesteld dat de woning daarna niet meer terug kan naar het regime van het forfait voor de eerste woning sparen en beleggen. Ook niet wanneer deze daarna weer voor hoofdzakelijk eigen gebruik wordt gebruikt. Wij vragen uw input ten aanzien van dit voorstel, waar een afweging gemaakt moet worden tussen het voorkomen van arbitrage en uitvoerbaarheid én de feiten en omstandigheden die zich bij belastingplichtigen kunnen voordoen.

- Deze regel lijkt erg onlogisch en een gevolg van de ingewikkelde belastingvoorstellen

Vraag 7 van 7

Afbakening startende innovatieve onderneming

Voorgesteld wordt om de waardemutaties van aandelen in startende innovatieve ondernemingen (startups en scale-ups) niet jaarlijks in de heffing te betrekken maar gecumuleerd bij verkoop (vermogenswinstbelasting). Voor de afbakening is het nodig om een definitie op te stellen. Voor zowel burgers die gebruik maken van de regeling als de Belastingdienst in het kader van de controle en handhaving is het van belang dat de voorwaarden voor toepassing van de regeling objectief kunnen worden bepaald. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de leeftijd en omvang van de onderneming, het aantal werknemers, de niet-verhandelbaarheid van de aandelen op een gereguleerde markt, enzovoort. Het hanteren van algemene begrippen of open normen zoals 'innovatief' of 'risicovolle investeringen' kan leiden tot onzekerheid over het kunnen toepassen van de regeling en tot discussies tussen burgers en de inspecteur over de interpretatie van deze begrippen.

Wij vernemen graag van u welke objectief bepaalde elementen u geschikt en wenselijk acht om de aandelen in startende innovatieve ondernemingen af te bakenen.

- De meeste innovatie komt van bestaande bedrijven
- Wie bepaalt de toepasselijkheid van het criterium van innovatie
- Start-ups en scale-ups, dat zijn bedrijven die net zijn begonnen en/of willen groeien. Dat zegt niets over het innovatieve karakter.
- Geef bedrijven geen motief om hun innovatieve activiteiten (R&D) in een andere vennootschap onder te brengen om zodoende onder de uitzonderingsregel te vallen.